

NOVIISI

YLLÄTTI JÄLLEEN

Pasi Karppanen

13–17-vuotiaille suunnattu Noviisi-kirjoituskilpailu järjestettiin vuonna 2009 toista kertaa, nyt ensimmäisen kerran valtakunnallisena. Kisa kokosi kiitettävän sadon ja myös kisan kärki oli leveämpi. Tällä kertaa tuomaristo päätyi jakamaan kaksi varsinaista palkintosijaa ja yhden kunniamaininnan. Voittajiksi kisassa selviytyivät lahtelainen Susanna Jääskeläinen ja ensimmäisessä Noviisissa kunniamaininnalle sijoittunut turkulainen Sara Valta.

Taustaa ja lukuja

Noviisia on sen synnystä lähtien kutsuttu leikkisästi ”Novan pikkusisarukseksi”, mikä kuvaakin kahden kisan suhdetta hyvin. Kymmenen vuoden aikana Nova, palautteellinen sf/f-novellien kirjoituskilpailu on vakiinnuttanut paikkansa ja toiminut kirjoittajakouluna monelle parhaillaan kirjallista läpimurtoaan tekevälle kirjoittajalle. Vuonna 2007 syntyi idea omasta kirjoituskilpailusta 13–17-vuotiaille kirjoittajille, joilla näin olisi

mahdollisuus kisata omassa ikäryhmässään.

Koska konseptia haluttiin ensin kokeilla, kilpailu järjestettiin vuonna 2007 alueellisena, ja siihen pystyivät ottamaan osaa varsinaissuomalaiset kirjoittajat. Alueellisesta Noviisista saadut positiiviset kokemukset rohkaisivat laajentamaan kisaa, ja 2009 se järjestettiin valtakunnallisena. Tiedottajana ja sihteerinä toimi Kosmoskynän päätoimittaja *Pasi Karppanen*. Kilpailuun lähetettiin määraikaan 31.5. keskiyöhön mennessä

55 tekstiä yhtä monelta kirjoittajalta. Mukana oli yksi kirjoittajapari ja yksi kirjoittaja osallistui kahdella tekstillä. Esiraadilta tuomariston luettavaksi valikoitui kaikkiaan yhdeksän tekstiä, eli suhteessa saman verran kuin valtakunnallisessa Nova-kirjoituskilpailussa.

Ensimmäisen valtakunnallisen Noviisin keräämään satoon on syytäkin olla tyytyväinen, sillä määrä on yli kolminkertainen verrattuna vuoteen 2007. Mukana oli toisaalta myös ilahduttavan paljon tuttuja nimiä,

eli viimekertaiseen Noviisiin osaa ottaneita kirjoittajia. Myös kärki oli leveämpi, vaikka jatkon päässeet tekstit erottuivat tälläkin kertaa mas-
sasta selkeästi.

Noviisi 2009:ään osallistui kirjoittajia yllättävänkin tasaisesti ympäri maata, niin pienemmiltä kuin isomilta paikkakunnilta. Esimerkiksi pääkaupunkiseutu tai muut suuret kaupungit eivät siis olleet sen enempiä edustettuna kuin muu maa. Pojat sen sijaan olivat nyt selvästi vähemmistönä; tyttöjä oli mukana lähes neljä kertaa niin paljon kuin poikia.

Kilpailun tuomaristo, eli kirjailija *Ilkka Auer*, Risingshadow-foorumin edustaja *Ella Peltonen* sekä Noviisi 2007:n voittajat *Klaus Maunukse* ja *Vilhelmiina Palonen*, päätyi nostamaan finalisteista esille kolme tekstiä ja jakamaan kisassa kaksi varsinaista palkintosijaa ja yhden kunniamaininnan. Kummatkin voittajatekstit julkaistaan tässä Kosmoskynässä.

Susanna Jääskeläisen **Uihyön-teisiä, lumekuvia** on hienovarainen lapsen näkökulmasta kerrottu kielellisesti hallittu kokonaisuus, jossa juonen sf/f-elementit tuodaan mukaan vähitellen. Novellin maailma on mielenkiintoinen, ja tarina jättää tulkintavaraa myös lukijalle.

Sara Valtan **Poistettua** tuomaristo sen sijaan luonnehti hyvin erilaiseksi, kiehtovaksi lukukokemukseksi. Kyseessä on arkilähtöinen ihmissuhdetarina, joka odottamatta kiepsahtaa scifinovelliksi. Myös kieli on kirjoittajalla sujuvaa ja hyvin hallussa. Kyseessä on jo toinen kirjoittajan Noviisi-sijoitus, sillä vuoden 2007 Noviisissa Valta sijoittui kunniamaininnalle ja palkittiin STk ry:n julkaisemalla Kirjoita kosmos -kirjoittajaoppaalla.

Kunniamaininnalle sijoittunutta *Emilia Komin* **Kuolemanpäivää** tuomaristo luonnehtii niin sarjassaan ansiokkaaksi, perinteiseksi faabeliksi eläimiseen ja keijuineen. Kyseessä on haastava laji ja tässä sarjassa Komin teksti ei ole lainkaan huono yritys. Vaikka juoni tai aiheen käsittely ei olekaan omaperäisin, kokonaisuus pysyy kiitettävän hyvin kasassa.

Tuomaristo päätyi jakamaan voittoihin varatun 300 euroa siten, että ensimmäiseksi sijoittunut *Susanna Jääskeläinen* sai summasta puolet, toiseksi tullut *Sara Valta* 100 euroa ja

kunniamaininnan saanut *Emilia Komi* 50 euroa.

Myös muilla loppukilpailuun päässeillä teksteillä oli omat ansionsa, vaikka kaikki palaset eivät olleetkaan vielä paikallaan. Tästä syystä tuomaristo päätyikin siihen, että loppukilpailuun päässeille kirjoittajille lahjoitettiin **Kirjoita kosmos** -opas. Mikäli se löytyi jo hyllystä, oli palkintona STk:n jäsenyys vuodelle 2010. Teokset sijoittuneille lahjoitti toinen kisan järjestäjistä eli Tutka ry.

Johtuen siitä, että sijoittuneet asuvat hajallaan ympäri maata, ei samanlaista palautetilaisuutta kuin vuoden 2007 alueellisessa Noviisissa pystytty tällä kertaa järjestämään. Tästä syystä palautteenanto hoidettiinkin STk:n arvostelupalvelun kautta. Jokaisella yhdeksästä sijoittuneesta oli siis mahdollisuus pyytää novellistaan maksuton palaute yhdistyksen arvostelupalvelulta.

Kuten kisakutsussa luvattiin, arvottiin kaikkien kisaan osallistuneiden kesken lisäksi viisi kappaletta edellä mainittuja Kirjoita kosmos -oppaita sekä viisi Kosmoskynä-lehden tilusta. Lisäksi 50 kisaan osallistunutta palkittiin Kosmoskynä-lehden ilmaisella näytenuumerolla.

Ruusuja ja risuja

Yleisimmäksi kompastuskiveksi tämänvuotisessa Noviisissa muodostui niin esiraadin kuin tuomaristonkin mielestä kokonaisuuden hallinta. Monella nuorella kirjoittajalla oli useita onnistuneen novellin rakennuspalikoita (kieli, rakenne, henkilöt, idea) jo hienosti hallussa, mutta huomattavasti kehitettävää jollain toisella osa-alueella. Tuomareista useimmat korostivat kaikissa loppukilpailuun selviytyneissä olleen jotain kiinnostavaa.

Kuten odotettua, kisassa näkyi Novaa leimallisemmin kirjoittajien ikä, ja tekstien aiheet kuvastivat nuorten maailmaa. Erilaisuus, itsensä etsiminen ja kiusatuksi tuleminen nousivat esille monissa kilpailuteksteissä. Piirre näkyi tänä vuonna selvemmin kuin edellisessä Noviisissa, mahdollisesti suuremmasta tekstimäärästä johtuen. Myös rooli- ja tietokonepelien vaikutus näkyi.

Seikka, josta Nova-kisassa on keskusteltu jo pitkään, eli scifin osuuden

vähentyminen ja "Nova-kaavan" muodostuminen, ei sen sijaan ainakaan Noviisissa vielä näy. Vaikka mukana olikin runsaasti fantasiaa, "puhtaiden" scifinovellien määrä oli tämänvuotisessa Noviisissa suhteessa huomattavasti suurempi kuin Novassa. Esimerkiksi kummatkin kärkisijoille päätyneet novellit ovat perusluonteeltaan enemmän scifiä kuin fantasiaa.

Vanhempia kirjoittajia vaivaava mammuttitauti, joka on nähtävissä muissa kotimaisissa sf/f-kirjoituskilpailuissa, sekä siinä, että esimerkiksi Novan kahdenkymmenen sivun rajoitus koetaan liian lyhyeksi, ei sekään näytä vaivaavan Noviisin osanottajia. Tähän seikkaan kiinnitettiin huomiota jo vuoden 2007 Noviisissa.

Lyhyen muodon hallinta näkyi etenkin jatkon päässeissä teksteissä. Monet niistä olivat pieniä, olkoonkin hiomattomia, timantteja, jotka onnistuivat alle viidessä sivussa kertomaan tarinansa ilman vaikutelmaa hätäilyästä. Vaikka mukana toki olikin äkkilöpetuksia, kärsivät Novii-
sin tekstit Novaa vähemmän romaanimaisesta kerronnasta tai juonen pursuilusta yli novellimitan rajojen.

Tallennusformaattien hallinta oli monella kirjoittajalla vielä hakusessa. Huolimatta siitä, että kisakutsussa tekstit pyydettiin lähettämään rtf-muodossa, nähtiin lähetetyissä teksteissä laaja kirjo erilaisia tallennusformaatteja. Myös 10-pistekoolla ja 1-rivivälillä kirjoitettuja tekstejä sekä fonttikikkailua oli mukana. Monissa teksteissä sivunumerointi oli tehty manuaalisesti eikä esimerkiksi ylätunnistetta käyttäen, valmiista tarjolla olleesta tekstipohjasta huolimatta.

Huomautettakoon, että yhtäkään tekstiä ei edellä mainituista syistä kuitenkaan diskattu, ja tarpeen vaatiessa kirjoittajia opastettiin henkilökohtaisesti oikean tallennusformaatin valinnassa, tekstin merkkimäärän laskemisessa ja muissa tekstinkäsittelyohjelmien käyttöön liittyvissä kysymyksissä. Yksi teksteistä esiraadin oli pakko hylätä pituutensa vuoksi.

Esiraati muistuttaakin kirjoittajia vastaisten koitosten varalle, että kisan säännöt on syytä lukea huolella, ja että kisakutsuissa mainittava tekstien enimmäispituus ei useinkaan ole pelkkä suositus.

Mainittakoon myös, että vain hieman yli puolet kirjoittajista ilmoitti tekstiä lähettäessään postiosoitteensa ja kaksi kirjoittajaa ei edes nimeään, vaan ainoastaan sähköpostiosoitteensa. Noviiissa nämä puutteet eivät estäneet tekstien käsittelyä, mutta jossain muussa kisassa ne olisivat hyvin saattaneet johtaa diskaukseen.

Noviisin järjestäjät toivovat kaikkien kisaan osaa ottaneiden jatkavan harrastustaan ja osallistuvan jatkosakin rohkeasti kotimaisiin sf/f-kirjoituskilpailuihin, sillä ideoita ja kykyjä selvästi löytyy. Seuraava Noviisi järjestetään vuonna 2011.

Nuoria toivoja

Tuttuun tapaan on aika jututtaa kisassa palkintosijoille päässeitä kirjoittajia. Keitä olette ja missä vaikutatte? Miltä voitto tuntui tai oliko sijoittuminen kisassa yllätys?

Sara Valta kertoo asuvansa Turussa ja käyvänsä Turun suomalaisen yhteiskoulun lukiota, jonne hänet houkuttelivat sen äidinkielen- ja kuvaamataidonkurssit. Valta kertoo pitävänsä edelleen paljon kirjoittamisesta ja kirjallisuudesta, mutta alkaneensa kuluneen vuoden aikana käyttämään tarinankerronnan keinoa enemmän sarjakuvaa.

18-vuotias lukiolainen Susanna Jääskeläinen sanoo voiton tuntuvan tietenkin hienolta ja olleen pienoinen yllätys. Valta on samoilla linjoilla: "Olin melkoisen yllättyneet sijoituksestani. Oletin että kisan laajeneminen vähentäisi novellini mahdollisuuksia."

Jääskeläinen kertoo kirjoittaneensa satunnaisia tarinoita alasteikäisestä lähtien, mutta innostuneensa kirjoittamisesta tosissaan vasta yläasteella.

"Tekstini vaihtelevat pöytälaatikokorunoista novelleihin", Jääskeläinen sanoo. "Myös muutamaa pitempää tarinaa olen yrittänyt kirjoittaa, mutta ne ovat ainakin toistaiseksi jääneet vasta aloituksiksi. Tekstini ovat yleensä vahvasti yhden päähenkilön näkökulmasta kirjoitettuja, ja päähenkilöilläni on usein tapana kokea ja tuntea asiat voimakkaasti."

Jääskeläinen sanoo kirjoittavansa mielellään tarinoita, joissa liikutaan unen ja valveen, todellisuuden ja

Maailma on täynnä tarinoita ja ideoita, jotka etsivät itselleen kirjoittajaa. Olkaa rohkeita ja ilmaiskaa itseänne. Vähitellen siitä alkaa löytää sitä merkitystä, jonka haluaa muille ihmisille teksteillään sanoa.

mielikuvituksen rajamailla. Siksi päähenkilö hänen tarinassaan saattaa olla vanhus, joka elää puoliksi menneessä, tai lapsi, jolla on hyvin vilkas mielikuvitus.

Noviisi-sijoitus on kummallekin kirjoittajalle uran toistaiseksi merkittävin saavutus. Jääskeläinen kertoo, ettei ole aiemmin sijoittunut kilpailuissa, ja on kirjoittanut lähinnä omaksi ilokseen. Hänen tekstejään ei myöskään ole aiemmin julkaistu. Valtalla on hallussaan kunniamaininta edellisestä Noviiisista, mutta hänenkin kohdallaan "Poistettu" on ensimmäinen novellijulkaisu.

Ideota ja neuvoja

Kysyessänne kirjoittajilta novellien taustoista tai mistä idea tekstiin syntyi, painottaa Valta tarinan perusideaa, ajatusta virtuaalimaailmasta sekä mahdollisuudesta muokata omaa elämäänsä siirtämällä siitä osia roskakoriin.

"Internetin rajattomuus sekä ihmisen tapa käsitellä ja sisäistää tietoa kiehtoi minua joten halusin kirjoittaa siihen liittyvän novellin", sanoo Valta. "Poistetussa" ihmiset elävät tietokone maailmassa jossa voi toteuttaa toiveitaan miten haluaa, kunhan suoritustehoa löytyy. Päähenkilö Elina päättää konkreettisesti poistaa ikävän exän ja tämän uuden tyttöystävän elämästään. Kuten arvata saattaa, ei kaikki käy aivan niin yksinkertaisesti.

Jääskeläinen kertoo tekstinsä lähenteen liikkeelle ennen kaikkea tunnelmasta. Novellia aloittaessa hänen mielessään oli tunnelma, jonka halu-

si novelliin saada, sekä pari yksittäistä väläystä novellin tapahtumista.

"Yleensäkin lähdin kirjoittamiseni liikkeelle tietystä tunnelmasta tai tilannekuvasta, jonka haluan hahmotella sanoiksi", hän kertoo. "Lopulliseen muotoonsa novelli muovautui vähitellen kirjoittamisen aikana. Aloittaessani minulla ei ollut käsitystä siitä, millaiseksi novelli lopulta muotoutuisi."

Seuraavan kerran Novii si järjestetään vuonna 2011. Mitä neuvoja haastateltavilla on sijoittuneina kirjoittajina tarjota tulevaisuuden yrittäjille?

"Kirjoittamisessa ei kannata kiirehtyä", sanoo Jääskeläinen. "Tekstiin voi palata uudestaan ja hioa sitä mieleiseksi. Kannattaa myös pitää kiinni omasta kirjoitustyylistään ja omasta tavastaan muovata tekstiä. Kirjoitustavasta on hyötyä, mutta niitä ei tarvitse noudattaa sokeasti."

Jääskeläinen sanoo, että on hyödyllistä lukea paljon ja erilaisia kirjoja, sillä erilaisiin kirjoitustyyliin tutustuminen auttaa oman äänen löytämisessä. Hän kehottaa myös kiinnittämään huomiota tyyli- ja kielioppiin ja oikeinkirjoitukseen, koska ne vaikuttavat paljon siihen, millaisena lukija tekstin kokee.

"Kehotan jokaista kirjoittamisesta kiinnostunutta lukemaan paljon sekä pitämään silmät ja korvat auki", sanoo Valta. "Maailma on täynnä tarinoita ja ideoita, jotka etsivät itselleen kirjoittajaa. Olkaa rohkeita ja ilmaiskaa itseänne. Vähitellen siitä alkaa löytää sitä merkitystä, jonka haluaa muille ihmisille teksteillään sanoa."